

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	5
İÇİNDEKİLER	7
KISALTMALAR	11
GİRİŞ	13

BİRİNCİ BÖLÜM

KAVRAMSAL ÇERÇEVE, TARİHSEL SÜREÇ VE KARŞILAŞTIRMALI HUKUKTA ZORUNLULUK HALİ

I. KAVRAM	19
A. Hukuki Değer Kavramı	19
B. Zorunluluk Hali Kavramı	22
II. ZORUNLULUK HALİNİN VARLIĞINI AÇIKLAYAN TEORİLER	27
A. Koruma Teorisi	27
B. Manevi Cebir Teorisi	28
C. Beklenemezlik Teorisi	29
D. Hakların Çatışması Teorisi	30
E. Amaç Teorisi	31
F. Hümanist Teori	32
G. Diğer Teoriler	33
H. Teorilerin Değerlendirilmesi	34
III. ZORUNLULUK HALİNİN HUKUKİ NİTELİĞİ	36
A. Hukuka Uygunluk Sebepleri - Kusurluluğu Etkileyen Sebepler Ayrımı	36
B. Kusurluluğu Kaldıran Sebepler - Mazeret Sebepleri Ayrımı	38
1. Hukuka Uygunluk Sebeplerini Açıklayan Teoriler	39
a. Kamu Yararı Teorisi (<i>Public Benefits Theory</i>)	40
b. Ahlaki Kayıp Teorisi (<i>Moral Forfeiture Theory</i>)	40
c. Ahlaki Değerler Teorisi (<i>Moral Rights Theory</i>)	41
d. Üstün Çıkar/Daha Az Zarar Teorisi (<i>Superior Interest/Lesser Harm Theory</i>)	41

2.	Kusurluluğu Etkileyen Sebepleri Açıklayan Teoriler	42
a.	Faydacı Teori (<i>Utilitarian Theory</i>)	42
b.	Seçim Teorisi (<i>Choice Theory</i>)	43
c.	Karakter Teorisi (<i>Character Theory</i>)	43
3.	Değerlendirme ve Tespitler	43
C.	Türk Hukukunda Zorunluluk Halinin Hukuki Niteliğini Açıklayan Görüşler	47
1.	Kusurluluğu Etkileyen Bir Mazeret Sebebi Olarak Değerlendiren Görüş	48
2.	Kusurluluğu Kaldıran Bir Sebep Olarak Değerlendiren Görüş	49
3.	Hukuka Uygunluk Sebebi Olarak Değerlendiren Görüş	50
4.	Çifte Fonksiyonlu Olarak Değerlendiren Görüş	50
5.	Görüşümüz	51
IV.	TÜRK HUKUKUNDA TARİHSEL SÜREÇ	56
A.	Osmanlı Devleti Dönemi	56
B.	Türkiye Cumhuriyeti Dönemi	62
1.	Mülga 765 Sayılı TCK Dönemi	62
2.	5237 Sayılı TCK Dönemi	63
3.	Özel Hukukta Zorunluluk Hali	63
a.	İlgili Düzenlemeler	64
b.	Ceza Hukuku Açısından Değerlendirilmesi	66
V.	KARŞILAŞTIRMALI HUKUKTA ZORUNLULUK HALİ	68
A.	Anglo-Sakson Hukuk Sistemi	68
1.	ABD	68
2.	İngiltere	72
3.	Kanada	75
B.	Kara Avrupası Hukuk Sistemi	78
1.	Almanya	78
a.	Hukuka Uygunluk Sebebi Olarak Zorunluluk Hali (<i>Rechtfertigender Notstand</i>)	81
b.	Mazeret Sebebi Olarak Zorunluluk Hali (<i>Entschuldigender Notstand</i>)	85
2.	İtalya	87
3.	Fransa	90
4.	İspanya	91

5. Avusturya.....	92
6. İsviçre.....	93
7. Belçika.....	94
8. Hollanda.....	95
9. Danimarka.....	96
10. Portekiz.....	96
11. Çekya.....	98
C. İslam Hukuku Sistemi.....	99
1. Kuran Ayetlerinde Zorunluluk Hali.....	100
2. Hadislerde Zorunluluk Hali.....	102
3. Değerlendirme.....	105

İKİNCİ BÖLÜM

TÜRK CEZA HUKUKUNDA ZORUNLULUK HALİNİN ŞARTLARI VE DİĞER KURUMLARLA İLİŞKİSİ

I. KANUNİ DÜZENLEME.....	107
II. ZORUNLULUK HALİNİN ŞARTLARI.....	108
A. Zorunluluk Halinin Maddi (Objektif) Şartları.....	108
1. Tehlikeye İlişkin Şartlar.....	109
a. Ağır ve Muhakkak Bir Tehlikenin Bulunması.....	109
aa. Bir Tehlikenin Mevcut Olması.....	109
ab. Tehlikenin Ağır Olması.....	118
ac. Tehlikenin Muhakkak Olması.....	120
b. Tehlikenin Bir Hakka Yönelik Olması.....	121
c. Tehlikenin Meydana Gelmesine Bilerek Sebebiyet Vermemiş Olmak.....	124
d. Tehlikeye Karşı Koymak Yükümlülüğünün Bulunmaması.....	127
2. Korunmaya İlişkin Şartlar.....	129
a. Başka Türü Korunma İmkânının Bulunmaması.....	129
b. Tehlikenin Ağırılığı İle Konu ve Kullanılan Vasıta Arasında Orantı Bulunması.....	134
B. Zorunluluk Halinin Manevi (Sübjektif) Şartı.....	135
C. Üçüncü Kişi Lehine Zorunluluk Hali.....	136
III. TÜRK CEZA KANUNUNDA ÖZEL ZORUNLULUK HALLERİ.....	139
A. TCK m.92 Düzenlemesi.....	139

B. TCK m.99 Düzenlemesi	145
C. TCK m.147 Düzenlemesi	148
D. TCK m.303 Düzenlemesi	153
IV. ZORUNLULUK HALİNİN MADDİ ŞARTLARINDA HATA.....	154
V. ZORUNLULUK HALİNDE SINIRIN AŞILMASI.....	156
VI. ZORUNLULUK HALİ İLE MEŞRU SAVUNMANIN KARŞILAŞTIRILMASI	158
SONUÇ VE ÖNERİLER.....	163
KAYNAKÇA.....	171